

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยการสำรวจความคิดเห็นของครูภาษาไทย และนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ในโรงเรียนผู้ใหญ่กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การสุ่มตัวอย่างประชากร
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ระดับที่ 5) และ การส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง
2. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู ตำราเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ระดับที่ 5) ที่ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางใน การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 2 ฉบับ ดังนี้คือ
ฉบับ .ก สำหรับครูสอนวิชาภาษาไทย
ฉบับ ข สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5

แบบสอบถามแต่ละฉบับมี 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check-list) โดยถามเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ฉบับ . ก ถาม 8 ข้อ ในเรื่อง เพศ อายุ วุฒิ การเข้ารับการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชั้นที่สอนในภาคปกติ จำนวนคาบที่สอนในหนึ่งสัปดาห์ ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยสายสามัญระดับที่ 5

ฉบับ ข ถาม 8 ข้อ ในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เหตุผลที่เข้าเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ จุดมุ่งหมายในการศึกษา คือ วิธีการติดตามข่าวสารและหาความรู้ ความสม่ำเสมอในการติดตามข่าวสารและหาความรู้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งใช้ข้อความเหมือนกันทั้ง 2 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 9 ข้อ
2. การให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 8 ข้อ

3. การเสนอแหล่งวิทยากรในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 7 ข้อ
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 18 ข้อ
5. การร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียนและในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 7 ข้อ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของข้อกระทง หลังจากนั้นจึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ โดยผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกือบทั้งหมด ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยสิ่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนมากแนะนำ คือ ให้แก้ไขการใช้สำนวนภาษาให้เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 5 และให้ใช้ภาษาธรรมดา ดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับปรุงสำนวนภาษาและเปลี่ยนคำศัพท์ทางวิชาการมาใช้คำที่ง่ายขึ้นกว่าเดิม แต่ไม่มีข้อกระทงใดในแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่ายกไม่ได้

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ที่มีใจกลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนผู้ใหญ่ห้วยวัง และโรงเรียนผู้ใหญ่วิธาภิเศก จำนวนครูภาษาไทยรวม 7 คน และนักศึกษาผู้ใหญ่รวม 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา ของครอนบาค (ประคอง กรรณสูต 2525: 52)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s^2_i}{s^2_x} \right]$$

เมื่อ α แทน ความเที่ยงของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อกระทงในแบบสอบถาม

$\sum s^2_i$ แทน ผลรวมความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

s^2_x แทน ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

เมื่อกำหนดแล้วได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.78 แสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้มีค่าความเที่ยงสูงพอที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การสุ่มตัวอย่างประชากร

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรในโรงเรียนผู้ใหญ่วัยระดับที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2530 จำนวน 21 โรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มครูที่สอนภาษาไทยหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน

1.2 กลุ่มนักศึกษาผู้ใหญ่ที่กำลังเรียนวิชาภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5301 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 สุ่มโรงเรียนผู้ใหญ่วัยระดับที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร ตามเขตท้องที่ละ 1 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนผู้ใหญ่วัยระดับที่ 5 ทั้งสิ้น 14 เขต ได้โรงเรียนผู้ใหญ่วัยระดับที่ 5 เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 14 โรงเรียน (ดูรายชื่อในภาคผนวก)

2.2 เลือกกลุ่มตัวอย่างครูภาษาไทย ปรากฏว่าครูที่สอนวิชาภาษาไทยระดับที่ 5 ในแต่ละโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนครูผู้สอนทั้งหมด 56 คน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

2.3 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้ใหญ่ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,301 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างประชากร (รายละเอียดการคำนวณแสดงในภาคผนวก) โดยใช้สูตร กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างไม่เกินร้อยละ 5 (อ้างใน บุญธรรม กิจปริคชาวิสุทธิ 2527: 63)

ตารางที่ 1 ขนาดกลุ่มตัวอย่างครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 5 ในแต่ละโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เก็บกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนผู้ใหญ่	ครู			นักศึกษา			
	จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	จำนวนประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน
1. โรงเรียนผู้ใหญ่ประจักษ์ในทรงธรรม	2	2	2	69	9	10	8
2. โรงเรียนผู้ใหญ่วิคอมรินทราราม	3	3	3	165	20	21	17
3. โรงเรียนผู้ใหญ่โยธินบูรณะ	5	5	5	223	27	28	28
4. โรงเรียนผู้ใหญ่สามเสนวิทยาลัย	6	6	6	321	39	39	32
5. โรงเรียนผู้ใหญ่เกษมศรีวิทยา	5	5	5	246	30	31	29
6. โรงเรียนผู้ใหญ่พุทธจักรวิทยา	2	2	2	87	11	12	12
7. โรงเรียนผู้ใหญ่วัชรราชโอรส	2	2	2	73	9	10	9
8. โรงเรียนผู้ใหญ่บางปะกอกวิทยาคม	3	3	3	108	13	15	15

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โรงเรียนผู้ใหญ่	ครู			นักศึกษา			
	จำนวน ประชากร และขนาด กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถาม ที่ ส่งไป	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	จำนวน ประชากร	ขนาดกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถาม ที่ ส่งไป	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน
9. โรงเรียนผู้ใหญ่สวนกุหลาบวิทยาลัย	9	9	9	600	73	72	57
10. โรงเรียนผู้ใหญ่เทพศิรินทร์	4	4	4	210	26	26	22
11. โรงเรียนผู้ใหญ่วัคนวชนรติศ	2	2	2	91	12	13	12
12. โรงเรียนผู้ใหญ่มัธยมวิเศษอุดร	6	6	6	489	59	59	47
13. โรงเรียนผู้ใหญ่คอนเมืองทหานอากาศบ่ารุง	1	1	1	36	5	6	6
14. โรงเรียนผู้ใหญ่เทพลีลา	6	6	6	320	39	39	28
รวม	56	56	56	3,038	372	381	322

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากร
	e	=	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ได้จำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 372 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงหาสัดส่วนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนผู้ใหญ่ได้ขนาดตัวอย่างของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 5 ดังแสดงในตารางที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอให้ออกหนังสือต่ออธิการบดีการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงหัวหน้าสถานศึกษาโรงเรียนผู้ใหญ่ ในกรุงเทพมหานครตามที่ผู้วิจัยได้สำรวจไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ไปแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง ซึ่งเริ่มแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ - 4 มีนาคม 2531 โดยแจกแบบสอบถามวันละ 2 โรงเรียน และอยู่ในเขตใกล้เคียงกัน เริ่มตั้งแต่ 17.00 น. - 21.00 น. โดยผู้วิจัยมอบแบบสอบถามให้ครูผู้สอนภาษาไทย นำแบบสอบถามไปแจกให้กับนักศึกษาผู้ใหญ่ ส่วนแบบสอบถามของครูภาษาไทย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเอง และได้นำไปเก็บแบบสอบถามอีก 1 สัปดาห์ หลังจากแจกแบบสอบถามแต่ทั้งนี้ยกเว้น โรงเรียนผู้ใหญ่บางปะกอกวิทยาคมที่ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรอเก็บแบบสอบถามในวันนั้น เนื่องจากการเดินทางไปไม่สะดวก

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ส่งไปและกลับคืนมา แยกเป็น

1. แบบสอบถามของครูภาษาไทย 56 ฉบับ ได้รับคืน 56 ฉบับ ได้คัดเลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์มาใช้ 52 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.86

2. แบบสอบถามของนักศึกษาผู้ใหญ่ 381 ฉบับ ได้รับคืน 322 ฉบับ ได้คัด-
เลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์มาใช้ 296 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลฉบับที่สมบูรณ์ที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติ เพื่อนำไปใช้ในการแปรผลดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ
2. ข้อมูลที่เป็นความถี่เห็นของครูภาษาไทย และนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ในโรงเรียนผู้ใหญ่กรุงเทพมหานคร ที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าเฉลี่ย ชื่อตามเกณฑ์ ดังนี้

3.56 - 4.00	หมายความว่า	ปฏิบัติมากที่สุด
2.56 - 3.55	หมายความว่า	ปฏิบัติมาก
1.56 - 2.55	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อย
1.00 - 1.55	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อยที่สุด
3. ทดสอบค่ามัชฌิมเลขคณิต เพื่อเปรียบเทียบความถี่เห็นระหว่างครูภาษาไทย และนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ด้วยการคำนวณค่าที่ (t - test)